

**Výročná správa**  
**za rok 2004**  
**č. MK – 2143/2005-700/3845**

**Organizácia:** Ústav pre vzťahy štátu a cirkví  
**Rezort:** Ministerstvo kultúry SR  
**Typ hospodárenia:** príspevková organizácia

**Miesto konania verejného odpočtu:** Nám. SNP 33, malá zasadačka MK SR  
**Čas konania verejného odpočtu:** 30. mája 2005 o 10. hod.  
**Výročná správa je na internetovej stránke MK SR:** [www.culture.gov.sk/odpocety/odpocety.html](http://www.culture.gov.sk/odpocety/odpocety.html)  
**Výročná správa je na internetovej stránke organizácie:** [www.duch.sk](http://www.duch.sk)

## OBSAH

|                                                            | strana |
|------------------------------------------------------------|--------|
| 1. Identifikácia organizácie                               | 3      |
| 2. Poslanie a strednodobý výhľad organizácie               | 4      |
| 3. Kontrakt organizácie s ústredným orgánom a jeho plnenie | 6      |
| 4. Činnosti/produkty organizácie a ich náklady             | 7      |
| 5. Rozpočet organizácie                                    | 17     |
| 6. Personálne otázky                                       | 19     |
| 7. Ciele a prehľad ich plnenia                             | 20     |
| 8. Hodnotenie a analýza vývoja organizácie v roku 2004     | 20     |
| 9. Hlavné skupiny užívateľov výstupov organizácie          | 21     |

# 1. Identifikácia organizácie

**Názov:** Ústav pre vzťahy štátu a cirkví

**Sídlo:** Jakubovo nám. 12, Bratislava

**Rezort:** Ministerstvo kultúry SR

**Forma hospodárenia:** príspevková organizácia

**Riaditeľka:** ThLic. Michaela Moravčíková

**Členovia vedenia:** Mgr. Lucia Grešková, zástupkyňa riaditeľky

**Telefón:** +421-2-52 73 32 36-7, 52 92 04 08

**Fax:** +421-2-52 73 32 36

**e-mail:** uvsc@duch.sk

**adresa internetovej stránky organizácie:** www.duch.sk

## Hlavné činnosti:

Informačno-dokumentačná, analyticko-konzultačná, prednášková a edičná činnosť v oblasti tradičnej a netradičnej religiozity. V rámci svojej pôsobnosti Ústav pre vzťahy štátu a cirkví:

1. podľa aktuálnej potreby spolupracuje v oblasti vzťahov štátu a cirkví s Ministerstvom kultúry SR a ďalšími rezortmi,
2. sústreďuje odbornú literatúru, tlač, realizuje monitoring informácií v predmetnej oblasti a výsledky sprístupňuje odbornej i laickej verejnosti,
3. vydáva odborné publikácie venované domácej a zahraničnej religiozite vo forme letákov, zborníkov, monografií,
4. venuje sa psychologicko-poradenskej činnosti osobám, resp. ich rodinným príslušníkom v prípadoch negatívneho pôsobenia náboženských spoločenstiev,
5. organizuje a podieľa sa na realizácii konferencií, seminárov, kolokvií a individuálnych stretnutí s odborníkmi pre danú oblasť v Slovenskej republike i v zahraničí,
6. spolupracuje s domácimi štátnymi, cirkevnými, vedeckými, kultúrnymi, vzdelávacími ustanovizňami a občianskymi združeniami i zahraničnými inštitúciami zaoberajúcimi sa predmetnou problematikou,
7. vykonáva odborné a konzultačné činnosti pre ústredné orgány štátnej správy, najmä pre zriaďovateľa – MK SR, ďalej pre MV SR, MZV SR, NR SR, Kanceláriu prezidenta SR, Úrad vlády SR, PPZ a iné inštitúcie.

## **2. Poslanie a strednodobý výhľad organizácie**

### **Poslanie organizácie**

Ústav pre vzťahy štátu a cirkví (ďalej len ÚVŠC) sa zaoberá interdisciplinárnym výskumom vzťahov štátu a cirkví a jeho poslaním je, aby svojou teoretickou, výskumnou, informačno-dokumentačnou, odbornou-poradenskou, edičnou a organizačnou činnosťou prispieva k pozitívnemu a dynamickému rozvoju vzťahov medzi štátom a registrovanými a neregistrovanými cirkvami a náboženskými spoločnosťami v Slovenskej republike. ÚVŠC je jedinou štátnou, konfesiónálne neutrálnou inštitúciou v Slovenskej republike, ktorá sa špecializuje na predmetnú oblasť – na požiadanie spolupracuje pri tvorbe legislatívnych noriem, vydáva odborné publikácie, sústreďuje odbornú literatúru a tlač k danej problematike a sprístupňuje ich verejnosti, organizuje, resp. podieľa sa na realizácii konferencií, seminárov, kolokvií v Slovenskej republike i v zahraničí, spolupracuje s domácimi, štátnymi, cirkevnými, vedeckými, kultúrnymi, vzdelávacími ustanovizňami a občianskymi združeniami a zahraničnými inštitúciami zaoberajúcimi sa touto problematikou, vykonáva odborné a konzultačné činnosti pre zriaďovateľa (MK SR). Sú to činnosti, ktoré nie je možné redukovať a zároveň ich nemôže vykonávať iná ako štátna inštitúcia. Zabezpečenie týchto činností si vyžaduje legislatívnu, organizačnú, expertnú, štatistickú, dokumentačnú a vydavateľskú účasť štátnej a verejnej správy, a to z dôvodu, že nijaký iný subjekt (MVO, súkromný) uvedené a ďalšie súvisiace činnosti nemôže vykonávať, ani odborne garantovať.

Religiozita v Slovenskej republike je po vyše desaťročí od pádu komunizmu v štádiu formovania a ako taká si vyžaduje stále štúdium a vytváranie koordinačných mechanizmov zo strany štátu. Pri realizácii svojho poslania ÚVŠC vychádza z kontraktu medzi MK SR a ústavom a z výskumného plánu, ktorý sa každoročne konkretizuje a aktualizuje v súlade s potrebami spoločenskej praxe.

### **Strednodobý výhľad organizácie**

V roku 2005 realizácia činností, na ktoré ÚVŠC uzavrel kontrakt so svojím zriaďovateľom ([www.culture.gov.sk/kontrakty/zoznam.html](http://www.culture.gov.sk/kontrakty/zoznam.html)):

#### **Výskum**

Štúdium pôsobenia cirkví v spoločnosti.

Zber, sumarizácia a sprístupnenie informácií o registrovaných cirkvách a náboženských spoločnostiach v SR.

Budovanie a aktualizácia informačnej databázy z oblasti novej a netradičnej religiozity a informačná činnosť pre verejnosť. Mapovanie rozmiestnenia prívržencov a demografických, sociálnych a psychologických aspektov viery v netradičných spoločenských. Analýza pôsobenia nových náboženských smerov na Slovensku s dôrazom na štúdium spoločensky nebezpečných fenoménov. Poradenská činnosť pre obete škodlivých foriem religiozity a ich rodinných príslušníkov.

Výskum postmodernej religiozity, nových foriem religiozity, sekularizovanej podoby náboženstva. Štúdium nábožensko-kultúrno-spoločenského fenoménu New Age.

#### **Odborná spolupráca**

Rozvíjanie spolupráce s odborníkmi a inštitúciami relevantného zamerania (výmena informácií, konzultácie) na národnej a medzinárodnej úrovni, reprezentácia SR

v príslušnej oblasti na medzinárodných fórach a odborných podujatiach, plnenie záväzkov plynúcich z členstva v medzinárodných organizáciách, získavanie informácií a kontaktov v zahraničí, prednášky zahraničných odborníkov v SR.

Organizácia prednášok, seminárov, kolokvií a konferencií aj v spolupráci s ústrednými orgánmi štátnej správy, organizáciami štátneho a neštátneho sektora (stredné a vysoké školy, ministerstvo obrany SR, polícia atď.).

Štúdium náboženskej slobody a jej aspektov so zameraním na islam – príprava medzinárodnej konferencie.

Prijatia zahraničných hostí v rámci domácich podujatí, tlmočenie a preklady, súvisiaca korešpondencia.

### **Analýza vzťahov štátu a cirkví**

Dlhodobý výskum vývoja vzťahov štátu a cirkví v SR a vo svete z rôznych aspektov, s akcentom na región postsocialistickej Európy. Spočíva v získavaní a analýze informácií, s dôrazom na problematiku náboženskej slobody, registrácie cirkví, financovania a pôsobenia cirkví a náboženských spoločností v spoločnosti, vzniku a pôsobenia nových náboženských hnutí v SR.

Monitoring informácií a ich sprostredkovanie ústredným orgánom štátnej správy, odbornej a laickej verejnosti.

Komparácia legislatívnych noriem riešiacich otázku štátneho uznania, resp. registrácie náboženských spoločenstiev a ich hodnotenie.

Štúdium legislatívnych riešení postavenia nových a netradičných náboženských hnutí v krajinách Európy.

Odborné analýzy pri tvorbe legislatívnych noriem (na požiadanie) a komparácie so zahraničím.

Účasť v medzinárodnom projekte Prístup stredoeurópskych krajín k západnému Balkánu a v projekte Islam a terorizmus – potenciálne zdroje ohrozenia pre Slovenskú republiku, v spolupráci s Inštitútom bezpečnostných a obranných štúdií MO SR.

V rámci edičných projektov sa pripravuje vydanie 5 nových publikácií: New Age, Moderné náboženstvo, Náboženská sloboda a jej aspekty, Európa a nové náboženské hnutia II, Ročenka ÚVŠC 2004 a informačný leták o ÚVŠC v troch jazykových mutáciách.

V strednodobom výhľade sa ústav mieni venovať úlohám, predloženým zriaďovateľom (zmluvná základňa SR s cirkvami a náboženskými spoločnosťami, problematika reštitúcií, vývoj štátno-cirkevných vzťahov v postkomunistických krajinách a krajinách EÚ, aktivita cirkví a NS vo verejnom sektore, cirkvi a náboženské spoločnosti a zahraniční Slováci, religiozita Rómov), problematike nových náboženských a kvázináboženských javov v SR a ich komparácie so zahraničím, vykonaniu hodnotového výskumu v neregistrovaných náboženských spoločenstvách v SR, vypracovaniu analýzy nábožensky motivovaného extrémizmu a hľadaniu optimalizačného modelu usporiadania štátno-cirkevných vzťahov v SR.

### 3. Kontrakt organizácie s ústredným orgánom a jeho plnenie

Ústav pre vzťahy štátu a cirkví uzavrel s Ministerstvom kultúry SR na rok 2004 kontrakt č. MK-6721/2004-700 v zmysle uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 1067 zo dňa 20. 12. 2000. Kontrakt je zverejnený na internetovej adrese: [www.culture.gov.sk/kontrakty/zoznam.html](http://www.culture.gov.sk/kontrakty/zoznam.html). Bol uzatvorený na obdobie od 1.1. 2004 do 31. 12. 2004 na činnosti uvedené v tabuľke (konkrétne aktivity, ktoré v rámci jednotlivých úloh pracovníci vykonávali, sú rozpracované v časti 4):

| (v tis. Sk)                                                                 |                    |             |
|-----------------------------------------------------------------------------|--------------------|-------------|
| Názov kontraktu                                                             | Kontraktovaná suma | Skutočnosť  |
| <b>Špecifikovaná činnosť</b><br>v tom:                                      | <b>3090</b>        | <b>3071</b> |
| Dokumentačná činnosť                                                        | 300                | 331         |
| Informačno-osvetová činnosť                                                 | <b>331</b>         | 404         |
| Prednášková činnosť                                                         | 420                | 454         |
| Odborné posudky a stanoviská                                                | 660                | 702         |
| Štatistické spracovanie dát                                                 | 120                | 120         |
| Medzinárodná spolupráca v oblasti cirkví, NS, NNH a súvisiacej problematiky | 330                | 360         |
| Analýza vzťahov štátu a cirkví                                              | 180                | 210         |
| Výskum nových a netradičných náboženských skupín                            | 230                | 254         |
| Prehľad cirkevnopolitických udalostí                                        | 210                | 236         |
| <b>Nešpecifikovaná činnosť</b>                                              | <b>309</b>         |             |

Zvýšené náklady na jednotlivé činnosti kontraktu v porovnaní s plánom na rok 2004 boli financované z prostriedkov nešpecifikovanej činnosti. Časť finančných prostriedkov nešpecifikovanej činnosti bola použitá aj na vykrytie nákladov v súvislosti s ich skutočnou výškou v porovnaní s poskytnutou sumou z VPS.

Skutočné náklady na kontrakty spolu predstavujú čiastku 3071 tis. Sk, čo je o 290 tis. Sk viac, ako bol príspevok plánovaný.

Z hľadiska objektívneho posúdenia čerpania nákladov na kontrakt treba na tomto mieste uviesť aj výnosy – príjmy, ktoré súviseli s tržbou z predaja neperiodických publikácií v celkovej sume 72 tis. Sk.

Môžeme konštatovať, že úlohy zadane kontraktom boli realizované v stanovenom čase a na primeranej kvalitatívnej úrovni.

## 4. Činnosti/produkty organizácie a ich náklady

ÚVŠC vykonával v roku 2004 činnosti vyplývajúce mu zo štatútu na základe kontraktu č. MK-6721/2004-700, uzatvoreného s MK SR na rok 2004, ako aj v rámci schválených kultúrnych aktivít – edičných projektov na rok 2004, v súlade so svojím výskumným plánom.

Tabuľka č. 4.1

(v tis. Sk)

| Činnosti/produkty organizácie:                                              | Náklady * na činnosť /produkty celkom | Náklady kryté z:  |                  |                  |
|-----------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|-------------------|------------------|------------------|
|                                                                             |                                       | bežného transferu | tržieb a výnosov | iných zdrojov ** |
| <b>a</b>                                                                    | <b>1</b>                              | <b>2</b>          | <b>3</b>         | <b>4</b>         |
| Dokumentačná činnosť                                                        | 331                                   | 331               |                  |                  |
| Informačno-osvetová činnosť                                                 | 404                                   | 404               |                  |                  |
| Prednášková činnosť                                                         | 454                                   | 454               |                  |                  |
| Odborné posudky a stanoviská                                                | 702                                   | 702               |                  |                  |
| Štatistické spracovanie dát                                                 | 120                                   | 120               |                  |                  |
| Medzinárodná spolupráca v oblasti cirkví, NS, NNH a súvisiacej problematiky | 360                                   | 360               |                  |                  |
| Analýza vzťahov štátu a cirkví                                              | 210                                   | 210               |                  |                  |
| Výskum nových a netradičných náboženských skupín                            | 254                                   | 254               |                  |                  |
| Prehľad cirkevnopolitických udalostí                                        | 236                                   | 236               |                  |                  |
| <b>SPOLU</b>                                                                | <b>3071</b>                           | <b>3071</b>       |                  |                  |

**Pozn.:** \*Náklady na činnosti/produkty v sebe zahŕňajú priame a nepriame náklady celkom. Náklady na jednotlivé činnosti/produkty boli rozdelené týmto spôsobom: podľa skúseností z minulých rokov sa používa percentuálny odhad na jednotlivé činnosti.

\*\*Iné zdroje – prijaté od iných subjektov, formou daru alebo grantu.

### Stále činnosti

#### DOKUMENTAČNÁ ČINNOSŤ

Ako jedna z ťažiskových aktivít pracoviska je vo väčšej či menšej miere súčasťou pracovnej náplne každého pracovníka: slúži aktuálnej orientácii v problematike vzťahov štátu a cirkví, ako východisková základňa väčšiny ostatných aktivít.

Spočíva v pravidelnom monitoringu vybranej tlače, domácich i zahraničných odborných periodík, denného prehľadu správ a článkov MK SR, správ a prehľadov tlače TK KBS, TO GBÚ ECAV, Islamskej nadácie na Slovensku, Keston News Service, FECRIS, MIVILUDES, GEMPPI, Family News, Svět islámu a džihádu, IISLAMBOSNA.BA, ISLAMSKI.NET, CONTROL.HRO.ORG, IPMB.RU a internetu vôbec, a jednak v dokumentácii – formou výstrižkov, fotokópií, anotácií, rešerší, prekladov. Takto sa vytvára informačná databanka ústavu, ktorá sa priebežne vyhodnocuje (slúži aj ako podklad pre zostavenie prehľadu cirkevno-politických udalostí do ročenky).

V roku 2004 ÚVŠC odoberal 3 denníky (Sme, Pravda, Nový čas), 12 domácich odborných periodík (Rozmer, Evanjelický posol spod Tatier, Slovo, Cirkevné listy, Odkaz sv. Cyrila a Metoda, Ohnisko, Teologické texty, Katolícke noviny, Sociológia, Roš Chodeš; Prebudte sa!, Strážna veža – posledné 2 bezplatne), 13 zahraničných periodík (Revue církevního práva, Dingir, Mezinárodní report, Religio, Nova religio, Psychologie dnes, Österreichisches Archiv für Recht und Religion, Pro dialogo, Social Compass; Glaube in der 2. Welt, EZW-Materialdienst, ICCJ News, Journal of Church and State – z nich posledné štyri bezplatne, vďaka kontaktom so zahraničnými inštitúciami).

V rámci mapovania duchovnej scény a budovania informačnej databázy z oblasti novej a netradičnej religiozity sa naďalej realizoval terénny výskum (Československá anarchistická federácia, Sri Chinmoy, Christadelfiáni, Buddhismus diamantovej cesty, UFO klub Trnava, Zenová škola Kwan Um, Falun-kung, ISCON, šamanizmus, Zazen International Slovensko, Cirkev Ježiša Krista svätých neskorších dní a niektoré ezotericky zamerané spoločenstvá a spoločnosti poskytujúce alternatívnu liečbu s presahmi do spirituality).

Keďže 1. mája 2004 sa SR stala členom Európskej únie, zamestnanci ÚVŠC sa zúčastňovali podujatí, venovaných danej problematike a súvisiacich s predmetom štúdia pracoviska.

Predovšetkým ďalšiemu odbornému vzdelávaniu pracovníkov slúži systematicky budovaná odborná knižnica ÚVŠC. K 31. decembru 2004 bolo evidovaných 1716 titulov.

Náklady (priame a nepriame): 331 tis. Sk

#### **INFORMAČNO-OSVETOVÁ ČINNOSŤ**

Analýza dát, vypracúvanie odborných štúdií a ich sprístupňovanie sa vykonáva formou korešpondencie, osobných konzultácií, prostredníctvom internetu, médií či vydávaním informačných letákov. Cieľom je v rámci prevencie a osvety poskytovať verejnosti čo najobjektívnejšie informácie o súčasných trendoch najmä v oblasti novej a netradičnej religiozity.

V roku 2004 pokračovala spolupráca s pedagogicko-psychologickými centrami, univerzitnými pracoviskami, policajným zborom, ministerstvom obrany, printovými i elektronickými médiami a ďalšími subjektmi súvisiaceho či príbuzného zamerania na národnej i medzinárodnej úrovni. Poskytovali sme stanoviská k aktuálnym otázkam v oblasti religiozity, ako aj rozhovory pre médiá, recenzie či odborné podklady. Prispieva sa takto k lepšej informovanosti odbornej i širokej verejnosti o problematike cirkví a náboženských spoločností, predovšetkým o čoraz aktuálnejšom fenoméne deštruktívnych náboženských spoločenstiev a prípadných negatívnych prejavoch ich pôsobenia. Zapojili sme sa do vypracúvania správy Slovenského národného strediska pre ľudské práva.

Nadviazali sme spoluprácu s Inštitútom bezpečnostných a obranných štúdií (IBOŠ) MO SR, ktorej praktickým výstupom budú publikácie venujúce sa bezpečnostným rizikám, podmieneným i náboženstvom a ďalším fenomenálnym vplyvom oblastí s vojenskou prítomnosťou Ozbrojených síl SR.

Priebežne sa aktualizovala internetová stránka ÚVŠC [www.duch.sk](http://www.duch.sk) (prehľad činnosti ústavu, aktuálna ponuka publikácií atď.). Stránka obsahuje dôležité medzinárodné

dokumenty, sprostredkúva informácie o nových publikáciách, zaujímavostiach na religióznej scéne doma i v zahraničí.

V zmysle rezolúcie Rady Európy č. 1412, čl. 11 o zriadení inštitúcií poskytujúcich informačné a poradenské aktivity v oblasti novej religiozity, ako aj rezolúcie EÚ o kultoch je našou stálou úlohou umožňovať prístup k objektívnym informáciám, vzdelaniu a poradenským službám hlavne mladým ľuďom, rodinám, poskytovať konzultácie, poradenstvo a pomoc obetiam sektárskeho správania, kultov a náboženského extrémizmu, ako aj ich rodinným príslušníkom. Osobne, telefonicky, e-mailom i písomne sa na nás v roku 2004 obrátilo 42 klientov hľadajúcich riešenie problémových situácií, ako aj žiadateľov o základné informácie orientačného charakteru.

V súlade so zákonom č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám sme poskytovali informácie: k 31. 12. 2004 sme vybavili 14 ústnych a písomných žiadostí, všetky v zákonnej lehote a bezplatne. (Sem nepočítame informácie a podklady vypracované a poskytnuté na žiadosť MK SR, ani vyjadrenia a odborné stanoviská pre ďalšie ústredné orgány štátnej správy – najmä MV SR, ďalej pre médiá či partnerské organizácie, iba dopyty priamo sa odvolávajúce na zákon.)

Ústav poskytuje odborné konzultácie študentom univerzít v SR i v zahraničí pri tvorbe a obhajobe ich záverečných prác, seminárnych prác a dizertačných prác, súvisiacich s naším predmetom výskumu. Pracovníci sú pozývaní k vedeniu diplomantov a k oponovaniu diplomových prác. Mesačne sa nás obráti približne päť študentov.

Náklady (priame a nepriame): 404 tis. Sk

### **PREDNÁŠKOVÁ ČINNOSŤ**

K významným nástrojom prevencie a osvety patrí organizovanie prednášok, seminárov, kolokvií a konferencií, resp. účasť na podujatiach usporadúvaných organizáciami štátneho či neštátneho sektora, ústrediami registrovaných cirkví, ako aj vedeckými a odbornými pracoviskami súvisiaceho zamerania v SR, orgánmi verejnej správy, školami, univerzitami a pod.

Uskutočnili sa prednášky našich odborných pracovníkov na pôde Strednej zdravotnej školy v Trnave (15. 4.), Trnavskej univerzity (9. 6.) a v Akadémii policajného zboru v Bratislave (9. 11.)

ÚVŠC usporiadal, resp. spoluorganizoval:

- medzinárodná konferencia *Európa – politický a duchovný fenomén*, v spolupráci s Centrom spirituality Východ – Západ Michala Lacka 20. – 21. 2. 2004 v Košiciach (prednáška M. Moravčíkovej: Náboženská identita Európy a súčasné modely vzťahov štátu a cirkvi);
- odborná medzinárodná konferencia *Náboženská sloboda ako potenciálny zdroj závislosti*, v spolupráci s Centrom pre štúdium siekt pri ERC v SR a Ekumenickou spoločnosťou pre štúdium siekt v dňoch 14. – 15. 6. 2004 v priestoroch Evanjelizačného strediska Agapé vo Svätom Jure; vystúpili na nej domáci i zahraniční odborníci zo Slovenska, Česka, Maďarska, Rakúska, Nemecka a Poľska, venujúci sa problematike deštruktívnych kultov i nových náboženských hnutí. Súčasťou podujatia bola i tlačová konferencia. Príspevky z konferencie boli uverejnené v rovnomennom zborníku.

- vedecká konferencia *Úloha posvätných textov v žitom náboženstve*, 21. – 22. 10. 2004 vo Svätom Jure, na ktorej sa zúčastnili odborníci z Česka a Slovenska;
- *Islamský fundamentalizmus a vznik terorizmu: Od Hamasu po Al-Kaidu* – prednáška Massima Introvigneho z Centra výskumu nových náboženstiev v Turíne (Taliansko), v spolupráci so Slovenskou spoločnosťou pre štúdium náboženstiev pri SAV 16. 2. 2004 v Bratislave;
- *Náboženstvo a právo v postkomunistickej Európe* – prednáška prof. Elizabeth A. Sewellovej z Medzinárodného centra pre výskum práva a náboženstva BYU (USA), 5. 11. 2004 v Bratislave;

Zástupcovia ÚVŠC sa zúčastnili na externých podujatiach v SR:

- seminár *Debata o budúcnosti Európskej únie – O nás s nami*, usporiadaný Delegáciou Európskej komisie v SR, Európskym informačným centrom pri Delegácii Európskej komisie v SR a Centrom pre európsku politiku, 30. 1. 2004 v Bratislave;
- stretnutie *Spoločne pre Európu* – súčasť ekumenického projektu kresťanských hnutí a spoločenstiev v Štutgarte s cieľom poukázať na potrebu jednotného ducha pre Európu (akcia 140 európskych miest spojených priamym prenosom), 8. 5. 2004 v Žiline;
- pracovné stretnutie usporiadané veľvyslanectvom USA v SR pri príležitosti návštevy prof. Davida Commins v SR, zamerané na tému *Islam a islamská kultúra*, 28. 6. 2004 v Bratislave;
- *Informačné operácie ako asymetrická hrozba v rukách štátov a teroristických skupín – východiská koncepcií informačných operácií a modely ich plánovania a vykonávania v OS SR* – prezentácia výstupov z projektu, usporiadaná Inštitútom bezpečnostných a obranných štúdií MO SR (IBOŠ), 16. 9. 2004 v Bratislave;
- prednáška Parahamsa Swámiho Mahešváranandu zo spoločnosti Joga v dennom živote 9. 10. 2004 v Trnave;
- seminár Slovenskej psychotronickej spoločnosti 22. – 24. 10. 2004 v Nitre;
- medzinárodná konferencia *Mágia v minulosti* 26. 10. 2004 v Smoleniciach;
- seminár *Prístup stredoeurópskych krajín k Západnému Balkánu* 1. 12. 2004, usporiadaná IBOŠ MO SR (prednáška M. Moravčíkovej – Vplyv náboženstiev v oblasti západného Balkánu: Príklad Bosny a Hercegoviny).

Náklady (priame a nepriame): 454 tis. Sk

#### **ODBORNÉ POSUDKY A STANOVISKÁ**

Na základe údajov z databanky ÚVŠC a ich analýzy vypracúvali sa odborné posudky a stanoviská pre ústredné orgány štátnej správy, najmä pre zriaďovateľa – MK SR, ďalej pre MV SR (predovšetkým pri posudzovaní žiadostí o registráciu občianskych združení z hľadiska prípadného náboženského charakteru združenia, aby sa zabránilo porušovaniu zákona č. 192/1992 Zb. ), pre MZV SR.

Zostavovaním publikácií *Náboženské výnimky a Štát a cirkev v postsocialistickej Európe II* sme sa podieľali na príprave a spracúvaní dostupných dát a informácií

vhodných ako podklady pre rozhodovanie v oblasti štátno-cirkevných vzťahov a legislatívy, ktorá tieto vzťahy upravuje.

V roku 2004 bola pre potreby rezortnej akreditačnej komisie vypracovaná Správa o vedecko-výskumnej činnosti ÚVŠC ako podklad k žiadosti o vydanie osvedčenia o periodickom hodnotení výskumu a vývoja našej organizácie.

Náklady (priame a nepriame): 702 tis. Sk

#### **ŠTATISTICKÉ SPRACOVANIE DÁT**

Zhromažďovanie, spracovanie a vyhodnotenie štatistických výkazov jednotlivých spravodajských jednotiek v rámci Ročného výkazu o cirkvi a náboženskej spoločnosti KULT (MK) 15-01 za rok 2003 a ich odovzdanie na ďalšie spracovanie Štatistickému úradu SR (prostredníctvom MK SR). Štatistické zisťovanie je súčasťou Programu štátnych štatistických zisťovaní a ÚVŠC ho vykonáva každoročne z poverenia MK SR v spolupráci s Odborom informatiky MK SR.

Náklady (priame a nepriame): 120 tis. Sk

#### **MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA**

##### **v oblasti cirkví, náboženských spoločností, nových náboženských hnutí a súvisiacej problematiky**

Výmena informácií či odborné konzultácie s inštitúciami príbuzného zamerania v zahraničí, ako aj recipročná účasť na odborných podujatiach sú nevyhnutnou podmienkou pre získanie aktuálnych potrebných poznatkov a skúseností v skúmanej oblasti.

Plníme záväzky plynúce z členstva v medzinárodných organizáciách:

- FECRIS (Fédération Européenne des Centres de Recherche et d'Information sur le Sectarisme – Európska federácia centier výskumu a informácií o sektách) so sídlom v Breste. V rámci nášho štatútu člena-korešpondenta pokračovala priebežná spolupráca s ostatnými členskými organizáciami operatívnou výmenou informácií a konzultáciami podľa aktuálnych potrieb najmä prostredníctvom internetu. Účasť na medzinárodnej konferencii FECRIS *Zdravie a sektárske ovládanie* 27. a 28. 3. 2004 v Marseilles (prednáška M. Sabolovej a L. Greškovej).
- SPCP (Společnost pro církevní právo – Societas Iuris Ecclesiastici), ktorej cieľom je štúdium a bádanie v odboroch cirkevného práva, kánonického i štátneho konfesného práva, právnych dejín cirkvi a v súvisiacich právnych odboroch. Prednáška M. Moravčíkovej *Štát a cirkev v súčasnej Slovenskej republike* 12. 5. 2004 v Prahe, v rámci prednáškového cyklu SPCP "Pôsobenie práva v spoločnosti a cirkvi". Príprava našej budúcej konferencie o islame v Európe.
- ISORECEA (International Study of Religion in Eastern and Central Europe – Združenie pre medzinárodné štúdium náboženstva vo východnej a strednej Európe) – príprava našej budúcej konferencie o islame v Európe v spolupráci s vybranými členmi.
- ISA (International Sociological Association – Medzinárodné sociologické združenie) je neziskové združenie pre vedecké účely na poli sociológie a

sociálnych vied. V rámci tohto združenia máme záujem o členstvo v 22. výbore – Sociológia náboženstva. Príprava nášho budúceho projektu Moderné náboženstvo.

Nadalej pokračuje spolupráca s Inštitútom pre právo a náboženstvo (Institut für Recht und Religion) Viedenskej univerzity a Referátom pre svetonázorové otázky Arcibiskupstva Viedeň (Referat für Weltanschauungsfragen der Erzdiözese Wien). K doterajším partnerom v zahraničí pribudli v roku 2004 aj ďalšie organizácie, napr. už spomenuté Centrum výskumu nových náboženstiev v Turíne (Taliansko) a Medzinárodné centrum pre výskum práva a náboženstva Univerzity Brigham Younga v Provo, Utah (USA), ďalej Univerzita v Szegede (Maďarsko), Spoločnosť na ochranu rodiny a osobnosti F. P. P. S. so sídlom v Kyjeve (Ukrajina), Stála misia pri OBSE vo Viedni a iné. Spolupráca prebieha najmä formou konzultácií a výmeny informácií, formou prednášok, účasťou na konferenciách, kolokviách, autorskou účasťou na edičných projektoch atď.

Podarilo sa získať množstvo odborných štúdií a článkov od zahraničných expertov (napr. z Rakúska, Nemecka, Maďarska, Poľska, Albánska, Bieloruska, Česka, Estónska, Litvy, Lotyšska, Moldavska, Ruska, Srbska a i.) do publikácií, ktoré ústav vydal v rámci svojej edičnej činnosti: Ročenka ÚVŠC 2003, Náboženská skupina ako potenciálny zdroj závislosti, Úloha posvätných textov v žitom náboženstve, Štát a cirkev v postsocialistickej Európe II.

Zástupcovia ÚVŠC sa zúčastnili na týchto podujatiach v zahraničí:

- v rámci cyklu *Působení práva ve společnosti a v církvi* 12. – 13. 5. 2004 uskutočnila sa na pôde Společnosti pro církevní právo v Prahe prednáška riaditeľky ÚVŠC "Štát a cirkve v súčasnom Slovensku";
- medzinárodná konferencia *Prevenencia pred psychologickou manipuláciou, kontrolou mysle a rozvoj kritického myslenia mládeže*, 25. – 29. 5. 2004 v Kyjeve (Ukrajina), ktorú usporiadal Inštitút sociálnej a politickej psychológie Pedagogickej akadémie Ukrajiny spolu so Spoločnosťou na ochranu rodiny a osobnosti, (príspevok Zdravotne postihnutá mládež a nové náboženské hnutia);
- medzinárodná vedecká konferencia *Ruská filozofia a pravoslávie v kontexte svetovej kultúry* 20. – 23. 10. 2004 v Krasnodare (Rusko), usporiadaná Kubaňskou štátnou univerzitou; prednáška M. Moravčíkovej *Отклики философии и экуменических идей В. С. Соловьева в Словакии* a vedenie okrúhleho stola *Pravoslávie a iné konfesie: Aktuálne problémy teologického dialógu*;
- medzinárodná konferencia OBSE o tolerancii a boji proti rasizmu, xenofóbii a diskriminácii 12. – 15. 9. 2004 v Bruseli (Belgicko);
- medzinárodná konferencia *Solidarita v Európe* – usporiadaná Scribani-networkom 23. – 24. októbra 2004 na Antverpskej univerzite (Belgicko);

Podľa aktuálnej potreby sme zabezpečovali tlmočenie a odborné preklady cudzojazyčných materiálov predovšetkým interne, z vlastných zdrojov; z dôvodu zvýšenej pracovnej a termínovej náročnosti sme však museli využiť aj externých prekladateľov a agentúry na báze dohody o vykonaní práce, resp. objednávky na faktúru.

Priebežne sa vybavovala súvisiaca cudzojazyčná korešpondencia (v angličtine, nemčine, francúzštine, španielčine, ruštine a taliančine).

Náklady (priame a nepriame): 360 tis. Sk

## **Dlhodobá činnosť**

### **ANALÝZA VZŤAHOV ŠTÁTU A CIRKVI**

Mimoriadne podnetnou z hľadiska získania informácií i osobných kontaktov sa pre nás v roku 2004 stala naša účasť na už spomenutých odborných podujatiach, venovaných štátno-cirkevným vzťahom doma i v zahraničí (medzinárodná konferencia OBSE o tolerancii a boji proti rasizmu, xenofóbii a diskriminácii, prednáška prof. E. Sewellovej v Bratislave, prednáška M. Moravčíkovej na pôde Spoločnosti pro církevní právo, analýza legislatívy upravujúcej štátno-cirkevné vzťahy v rôznych oblastiach slovenskej spoločnosti v rámci projektu State and Church in the European Union (M. Moravčíková), ako i účasť významných odborníkov na našich konferenciách, kolokviách, na našich edičných projektoch formou odborných príspevkov.

Spoločne s Alfonsom Riobom Servánom (Španielsko) M. Moravčíková – analýza spolupráce štátu a cirkvi v oblasti vzdelávania a výchovy *Cooperación del estado con las iglesias en materia de educación: La República Eslovaca* (Revista General de Derecho Canónico y Derecho Eclesiástico del Estado) po prijatí zmlúv so Svätou stolicou a registrovanými cirkvami a náboženskými spoločnosťami.

ÚVŠC vydal v roku 2005 ako ďalšiu zo série monografií inovatívnu prácu JUDr. J. Martinkovej *Náboženské výnimky*, skúmajúcu prípady právnych kolízií realizácie náboženskej slobody so svetským právom.

Zostavili sme publikáciu Štát a cirkev v postsocialistickej Európe II, ktorá zavŕšila naše skúmanie vytváraného štátno-cirkevného usporiadania v postsocialistických krajinách Európy.

V roku 2004 ÚVŠC pokračovalo v budovaní databázy slovenských právnych noriem (v rámci rôznych rezortov), ktoré sa týkajú pôsobenia cirkvi a náboženských spoločností v SR.

ÚVŠC podľa aktuálnej potreby spolupracovalo v oblasti vzťahov štátu a cirkvi s Ministerstvom kultúry SR a ďalšími rezortmi.

Náklady (priame a nepriame): 210 tis. Sk

### **VÝSKUM NOVÝCH A NETRADIČNÝCH NÁBOŽENSKÝCH SKUPÍN**

- deštruktívnym náboženským vplyvom sa venovala odborná medzinárodná konferencia ÚVŠC *Náboženská skupina ako potenciálny zdroj závislosti* v dňoch 14. – 15. júna 2004 v priestoroch Evanjelizačného strediska Agapé vo Svätom Jure, usporiadaná v spolupráci s Centrom pre štúdium siekt pri ERC v SR a Ekumenickou spoločnosťou pre štúdium siekt; vystúpili na nej domáci i zahraniční odborníci venujúci sa problematike deštruktívnych kultov i nových náboženských hnutí (zborník);

- príspevkom k riešeniu problému nejednotnosti transkripcie náboženských pojmov a pomenovaní súvisiacich s orientálnymi náboženskými smermi bola odborná publikácia *Náboženská literatúra – problém jednotnej transkripcie*;
- cez vlastné posvätné texty spoznávanie i nových náboženských skupín na našom území a ich styčné body s etablovanými spoločenstvami – konferencia *Úloha posvätných textov v žitom náboženstve* (zborník); pracovníci ÚVŠC sa zamerali na Scientologickú cirkev (L. Grešková), satanizmus (M. Moravčíková), "civil religion" v USA (S. Jozefčiaková);
- osobitnú pozornosť sme v roku 2004 venovali problematike islamu a nadväzovaniu kontaktov s islamskými spoločenstvami na Slovensku, i v súvislosti s bezpečnostnými otázkami (IBOŠ).

V roku 2005 sa začali prípravné práce na základnom hodnotovom výskume vybraných náboženských skupín v SR (príprava koncepcie).

Náklady (priame a nepriame): 254 tis. Sk

#### **PREHĽAD CIRKEVNOPOLITICKÝCH UDALOSTÍ**

Zostavenie prehľadu cirkevnopolitických udalostí predošlého roka na základe vyhodnotenia a výberu anotácií, vypracovaných jednotlivými pracovníkmi na báze individuálneho priebežného sledovania a dokumentovania správ z dennej tlače, z monitoringu MK SR, správ a prehľadov tlače TK KBS, TO GBÚ ECAV, odoberaných odborných periodík, z internetu a zahraničných periodík. Prehľad je členený chronologicky do dvoch častí – udalosti v SR a udalosti v zahraničí – a je stálou ťažiskovou súčasťou ústavnej ročenky a vyhľadávaným zdrojom informácií pre laikov i odborníkov, zaujímajúcich sa o predmetnú problematiku.

Náklady (priame a nepriame): 236 tis. Sk

### **Krátkodobá činnosť**

#### **EDIČNÁ ČINNOSŤ**

Zostavili sme, redakčne spracovali (vrátane prekladov a apretácie textov) a zadali do tlače 6 publikácií. Siedma publikácia *Súčasný model vzťahov štátu a cirkvi* bola realizovaná čiastočne. Finálny text nebol v roku 2004 úplný pre nedodanie príspevku jedného z hlavných autorov. Z tohto dôvodu sme 21. 10. 2004 požiadali o výnimku z časového použitia. Nadriadený orgán nám neodpovedal, súhlas sme teda nedostali, preto aktivita nebola ukončená až do fázy publikovania knihy.

Grafické spracovanie a tlač všetkých publikácií sme zadali dodávateľskému subjektu, vybratému na základe prieskumu trhu (podprahová metóda s nižšou cenou).

Publikácie sú určené v minimálnej miere na propagáciu práce ústavu – ako recenzné výtlačky publicistom, médiám, zahraničným hosťom, v zásade však na predaj (príspevková organizácia) za ceny stanovené cenovou komisiou ÚVŠC. Priemerná návratnosť v roku 2004 bola 80 % (43 – 102 %): snažili sme sa ceny určovať vo výške 100 % návratnosti priamych nákladov, no pri niektorých tituloch by taká vysoká cena bola z hľadiska predajnosti nereálna. Cenová komisia pristúpila aj k zlacneniu

niektorých starších titulov v dôsledku prirodzenej straty ich aktuálnosti. Predaj vlastných kníh sa realizuje formou priameho predaja v sídle ÚVŠC, prípadne počas našich podujatí, ďalej na základe objednávky na dobierku alebo na faktúru (k cene kníh účtujeme balné vo výške 15 Sk a poštovné podľa platných cenových taríf), alebo sprostredkované, v rámci zmluvného komisionálneho predaja so subjektmi, realizujúcimi predaj kníh v predajnej sieti vybraných kníhkupectiev. Tri komisie sa v priebehu roka 2004 zrušili – dve z iniciatívy partnera (subjekty zmenili svoju politiku distribúcie voči publikáciám z inej ako vlastnej produkcie – Lúč/Gabriel a Transciscus) a jedna z nášho popudu (minimálna predajnosť v dôsledku nereálne vysokej pultovej ceny – Don Bosco). Ostávajú komisie prostredníctvom štyroch subjektov vykonávajúcich predajnú a distribučnú činnosť (Academia, VBH-Jonatán, SSV, CAD). Ponukový list publikácií spolu s objednávkovým lístkom je uverejnený na webovej stránke ÚVŠC a priebežne sa aktualizuje ([www.duch.sk/slov/publik.htm](http://www.duch.sk/slov/publik.htm)).

Publikačnou činnosťou zaplňame informačnú medzeru v oblasti literatúry venovanej religiozite a aj touto formou si plníme informačnú povinnosť voči slovenskej odbornej a laickej verejnosti, čo je jedným z hlavných cieľov existencie ÚVŠC.

V roku 2004 sme zostavili a vydali tieto tituly:

#### **Náboženské výnimky (Jana Martinková)**

Realizácia náboženskej slobody sa často môže dostať do konfliktu so "svetským" právom. Je štát oprávnený, alebo dokonca povinný udeľovať veriacim osobám a cirkevným organizáciám výnimky spod všeobecne záväzného práva? Postup štátu v takejto situácii je prezentovaný na príkladoch vybraných súdnych inštitúcií: Najvyšší súd USA a Spolkový ústavný súd SRN, Európska komisia pre ľudské práva a Európsky súd pre ľudské práva, ústavné súdy Českej republiky a Slovenskej republiky.

#### **Ročenka Ústavu pre vzťahy štátu a cirkví 2003 (M. Moravčíková – E. Valová, ed.)**

Okrem výberu najdôležitejších cirkevnopolitických udalostí roka 2003 doma i v zahraničí ponúka ročenka zaujímavé štúdie na témy, ako napr.: modely vzťahov štátu a cirkví; vzťah štátu a cirkvi v Byzancii; cirkvi a Európska únia; Ruská pravoslávna cirkev a Katolícka cirkev v kontexte zjednocovania Európy; posolstvo návštevy Jána Pavla II. na Slovensku; kresťanstvo v masmédiách; zákon o ostentatívnych náboženských symboloch; definovanie náboženstva; dimenzie času v pravoslávnej teológii; teroristi a samovražedné útoky a i.

#### **Náboženská literatúra – problém jednotnej transkripcie (A. Ráková – E. Valová, ed.)**

Pri preberaní pomenovaní a pojmov, súvisiacich najmä s náboženstvami Orientu ako aj novými náboženskými smermi orientálneho pôvodu, narážame na nejednotnosť, ktorá je neraz v rozpore s platnými kodifikačnými príručkami slovenského jazyka. Zborník prezentuje názory a skúsenosti vybraného okruhu orientalistov (z KO SAV a FiF UK), s ambíciou poukázať na túto nejednotnosť a povzbudiť jazykovedcov k hľadaniu riešenia.

#### **Úloha posvätných textov v žitom náboženstve (L. Grešková ed.)**

Posvätné texty sú spojené s písmom, ktoré umožňuje zachytiť a zachovať určité vnuknutie či časť ústnej tradície. Autori publikácie z rôznych pohľadov uvažujú o mieste, aké zaujímajú posvätné texty v tom-ktorom náboženstve, o rôznych

výkladoch posvätných textov, o vzťahu medzi autoritou písma a tradície, o uplatňovaní obsahu posvätných textov v praxi, resp. o ich dopade na kultúru všeobecne.

#### **Náboženská skupina ako potenciálny zdroj závislosti (M. Lojda ed.)**

Zborník referátov z rovnomennej medzinárodnej konferencie, ktorú usporiadal ÚVŠC spolu s Centrom pre štúdium siekt vo Svätom Jure 14. – 15. júna 2004.

#### **Štát a cirkev v postsocialistickej Európe II (S. Jozefčiaková, ed.)**

Po prvom diele publikácie Štát a cirkev v postsocialistickej Európe, skúmajúcom vývoj štátno-cirkevných vzťahov v Bosne a Hercegovine, Bulharsku, Maďarsku, Poľsku, Rumunsku, Slovenskej republike, Slovinsku a na Ukrajine, nám druhý diel približuje situáciu v Albánsku, Bielorusku, Českej republike, Estónsku, Litve, Lotyšsku, Moldavsku, Rusku a Srbsku. Uzatvára sa tak naše mapovanie súčasného stavu religiozity v krajinách predmetného regiónu.

Celkové náklady na edičnú činnosť (priame a nepriame): 276 tis. Sk

#### Tabuľka č. 4.2

Vybrané výkonové ukazovatele za rok 2004 a porovnanie s rokom 2003

| <b>Ukazovateľ</b>              | <b>2003</b> | <b>2004</b> | <b>Index (2/1)</b> |
|--------------------------------|-------------|-------------|--------------------|
| <b>a</b>                       | <b>1</b>    | <b>2</b>    | <b>3</b>           |
| výnosy celkom                  | 3372        | 3479        | 1,03               |
| prevádzkové dotácie            | 3267        | 3400        | 1,04               |
| tržby z predaja výr. a služieb | 56          | 76          | 1,36               |
| ostatné výnosy                 | 49          | 3           | 0,06               |
| Náklady na hlavnú činnosť      | 3215        | 3348        | 1,04               |
| spotrebované nákupy            | 173         | 128         | 0,74               |
| služby                         | 898         | 816         | 0,91               |
| osobné náklady                 | 1966        | 2235        | 1,14               |
| dane a poplatky                | 9           | 11          | 1,22               |
| ostatné náklady                | 50          | 32          | 0,64               |
| odpisy                         | 119         | 126         | 1,06               |
|                                |             |             |                    |
| <b>Hospodársky výsledok</b>    | <b>157</b>  | <b>131</b>  | <b>0,83</b>        |

## 5. Rozpočet organizácie

V rámci bežného transferu boli organizácii schválené finančné prostriedky vo výške 3400 tis. Sk, v tom: účelovo určené finančné prostriedky na vydanie edičných titulov vo výške 280 tis. Sk a účelovo určené finančné prostriedky vo výške 30 tis. Sk na realizáciu zákona NR SR č. 313/2001 Z. z. o verejnej službe.

Tabuľka č. 5.1

v tis. Sk

|                                                                    | Ukazovateľ                              | Skutočnosť<br>2003 | Schválený<br>rozpočet<br>2004 | Upravený<br>rozpočet<br>2004 | Skutočnosť<br>2004 | Z toho<br>z<br>transferu | %<br>čerpania<br>4:3 |
|--------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|--------------------|-------------------------------|------------------------------|--------------------|--------------------------|----------------------|
| a                                                                  | b                                       | 1                  | 2                             | 3                            | 4                  | 5                        | 6                    |
| B<br>e<br>ž<br>n<br>ý<br><br>t<br>r<br>a<br>n<br>s<br>f<br>e<br>r  | <b>Výnosy spolu (6..)</b>               | <b>3372</b>        | <b>3180</b>                   | <b>3490</b>                  | <b>3479</b>        | <b>3400</b>              | <b>99</b>            |
|                                                                    | Z toho:                                 |                    |                               |                              |                    |                          |                      |
|                                                                    | Prevádzková dotácia (691)               | 3267               | 3090                          | 3400                         | 3400               | 3400                     | 100                  |
|                                                                    | Tržby za predaj (601+602)               | 56                 | 60                            | 60                           | 76                 |                          | 127                  |
|                                                                    | Z toho                                  |                    |                               |                              |                    |                          |                      |
|                                                                    | Tržby z prenájmu                        | 1                  |                               |                              | 1                  |                          |                      |
|                                                                    | Iné ostatné výnosy a tržby (649 + 651)  | 49                 | 30                            | 30                           | 3                  |                          | 10                   |
|                                                                    | <b>Náklady spolu (5..)</b>              | <b>3215</b>        | <b>3180</b>                   | <b>3490</b>                  | <b>3348</b>        | <b>3339</b>              | <b>96</b>            |
|                                                                    | Z toho:                                 |                    |                               |                              |                    |                          |                      |
|                                                                    | Spotrebované nákupy (50)                | 173                | 180                           | 150                          | 128                | 128                      | 85                   |
|                                                                    | Služby (51)                             | 898                | 612                           | 851                          | 816                | 810                      |                      |
|                                                                    | Z toho:                                 |                    |                               |                              |                    |                          |                      |
|                                                                    | Reprezentačné (513)                     | 7                  | 7                             | 7                            | 7                  | 7                        | 100                  |
|                                                                    | Osobné náklady (52)                     | 1966               | 2200                          | 2320                         | 2235               | 2232                     | 96                   |
|                                                                    | Z toho:                                 |                    |                               |                              |                    |                          |                      |
|                                                                    | Mzdové náklady (521)                    | 1488               | 1430                          | 1551                         | 1537               | 1537                     | 100                  |
|                                                                    | Dane a poplatky (53)                    | 9                  | 11                            | 11                           | 11                 | 11                       | 100                  |
|                                                                    | Ostatné náklady (54)                    | 50                 | 47                            | 32                           | 32                 | 32                       | 100                  |
|                                                                    | Odpisy, predaný majetok, rezervy.. (55) | 119                | 130                           | 126                          | 126                | 126                      | 100                  |
|                                                                    | Z toho:                                 |                    |                               |                              |                    |                          |                      |
|                                                                    | Odpisy N a HIM (551)                    | 119                | 130                           | 126                          | 126                | 126                      | 100                  |
| K<br>a<br>p<br>i<br>t.<br><br>t<br>r<br>a<br>n<br>s<br>f<br>e<br>r | <b>Hospodársky výsledok ( +/- )</b>     | <b>157</b>         | <b>0</b>                      | <b>0</b>                     | <b>131</b>         | <b>61</b>                |                      |
|                                                                    | Nákup NIM a HIM – spolu                 |                    |                               |                              |                    |                          |                      |
|                                                                    | Z toho menovite:                        |                    |                               |                              |                    |                          |                      |
|                                                                    |                                         |                    |                               |                              |                    |                          |                      |

### **Komentár:**

**Hodnotenie výnosov:** V porovnaní s plánovaným príjmom z tržieb z predaja publikácií a prenájmu motorového vozidla vo výške 60 tis. Sk, skutočnosť činila 76 tis. Sk. Dôvodom bol zvýšený záujem o vydané publikácie vďaka systematickejšej propagácii publikačnej činnosti, najmä včasným zverejnením vždy aktualizovaného ponukového listu publikácií na internetovej stránke ÚVŠC, priamou ponukou vybraným subjektom či uverejnením inzerátov v tlači.

**Hodnotenie nákladov:** Rozdiely s prihliadnutím na plánovaný rozpočet podľa účtovných skupín sú minimálne, z dôvodu maximálnej úspornosti a hospodárnosti pri obstarávaných tovaroch a službách. Keďže organizácia má limit zamestnancov 7, od 6. augusta 2003 (na základe rozpočtového opatrenia č. 2) 7 systemizovaných pracovných miest a t. č. pracuje v organizácii 8 zamestnancov (lebo jeden pracovník je uvoľnený na výkon verejnej funkcie, ôsme miesto je obsadené od 1. 1. 2004 z dôvodu zrušenia dohôd o pracovnej činnosti a administratívne práce – ekonomika, účtovníctvo, mzdy a upratovanie – vykonávajú pracovníci na skrátene úväzky), požiadali sme ku koncu roka o úpravu rozpočtu v rámci účtovných skupín s prihliadnutím na úsporu (rozpočtové opatrenie č. 3).

**Hospodársky výsledok:** V porovnaní s rokom 2003 bol hospodársky výsledok nižší o 26 tis. Sk v dôsledku vyšších nákladov na vstupy pri obstarávaní tovarov a služieb.

Podnikateľskú činnosť organizácia nevykonáva.

Kapitálové investície na rok 2004 organizácii neboli pridelené.

## 6. Personálne otázky

Počet zamestnancov: ÚVŠC má od 6. augusta 2003, na základe rozpočtového opatrenia č. 2, 7 systemizovaných miest. Od 1. januára 2004 je jedno miesto obsadené čiastočnými úväzkami ekonómky, mzdárky a upratovačky, ktoré boli pred týmto termínom v ÚVŠC zamestnané na základe dohody o pracovnej činnosti. Fyzický stav zamestnancov k 1. 1. 2004 bol 8 (jeden pracovník je uvoľnený na výkon verejnej funkcie). Nijaké miesto nebolo zrušené a fyzický stav k 31. 12. 2004 bol 8, pričom priemerný stav zamestnancov predstavoval 8.

Štruktúra zamestnancov: Piaty zamestnanci boli v roku 2004 zaradení ako odborní pracovníci, majú vysokoškolské vzdelanie. Ďalší traja (na čiastočný úväzok) majú stredoškolské vzdelanie. Priemerný vek zamestnancov bol 39 rokov. Technicko-administratívne práce sú vykonávané tromi pracovníčkami na čiastočný úväzok (ekonómka, mzdárka, upratovačka).

Organizačná štruktúra organizácie: V roku 2004 bola organizačná štruktúra pracoviska nezmenená – rozčlenená do troch sekcií: úsek riaditeľa, sekcia pre výskum tradičnej religiozity a sekcia pre výskum netradičnej religiozity.

Aktivity na rozvoj ľudských zdrojov: ÚVŠC umožňuje ďalšie odborné vzdelávanie pracovníkov: v roku 2004 tri pracovníčky pokračovali v postgraduálnom doktorandskom štúdiu: 2 – SAV v Bratislave; 1 – Univerzita Palackého v Olomouci (ČR).

V roku 2004 absolvovala 1 pracovníčka kurz anglického, 1 kurz nemeckého, 1 kurz francúzskeho a 1 kurz španielskeho jazyka. Jazykové kurzy sú pre zamestnancov nevyhnutné z dôvodu prehĺbenia a oživenia nadobudnutej znalosti cudzích jazykov. V súčasnosti sme schopní plynule komunikovať v anglickom, nemeckom, ruskom i francúzskom jazyku.

Personálna činnosť bola v hodnotenom roku riadená v zmysle Zákonníka práce ako aj príslušných interných smerníc ÚVŠC. V roku 2004 nebolo potrebné riešiť nijaké narušenia pracovnoprávných vzťahov alebo iné sťažnosti týkajúce sa pracovníkov ÚVŠC.

Ďalšie interné materiály súvisiace s personálnou činnosťou:

- Metodický pokyn na vykonávanie zákona 211/ 2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám
- Plán opatrení na realizáciu Národného plánu zamestnanosti v rezorte kultúry
- Plnenie národného plánu zamestnanosti
- Akčný plán boja proti korupcii
- Plnenie koncepcie starostlivosti o štátny jazyk SR v rezorte kultúry
- Plnenie úloh Štátnej politiky zdravia v SR
- Plán plnenia úloh BOZP
- Správa o vybavovaní petícií a sťažností za rok 2002, 2003 a 2004
- Program ozdravenia výživy obyvateľov SR.

## 7. Ciele a prehľad ich plnenia

Hlavné ciele organizácie sú stanovené v súlade s poslaním ÚVŠC ako špecializovanej inštitúcie pre interdisciplinárne štúdium a analýzu vzťahov štátu a cirkví a spoločenstiev náboženského charakteru, ktorá svojou informačno-dokumentačnou, analyticko-konzultačnou, ako aj prednáškovou a edičnou činnosťou plní stanovené úlohy, aktualizované v súlade s požiadavkami zriaďovateľa i potrebami spoločenskej praxe a konkretizované v jednotlivých oblastiach činnosti. Všetky hlavné priority boli v roku 2004 splnené.

## 8. Hodnotenie a analýza vývoja organizácie v roku 2004

Činnosť ÚVŠC v roku 2004 bola zabezpečovaná rozpočtovými prostriedkami, ktorých členenie je rozvedené v kapitole č. 5.

Popis a hodnotenie činnosti ÚVŠC v kapitolách 4 a 5 svedčí o jeho celospoločenskom poslaní ako jedinej štátnej, konfesiónálne neutrálnej inštitúcie v oblasti štúdia, analýz a výskumu tradičnej a netradičnej religiozity a o jeho význame aj z hľadiska ambícií našej krajiny plne sa začleniť do európskych štruktúr (pozri Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd z roku 1950; čl. 6 Zmluvy o EÚ z roku 1992; čl. 13 Amsterdamskej zmluvy z roku 1997; Deklaráciu o postavení cirkví a nekonfesiónálnych organizácií z 2. 10. 1997; Chartu základných práv EÚ zo 7. 12. 2000; Európsku sociálnu chartu z 18. 10. 1961; Rezolúciu Európskeho parlamentu o sektách v Európe z 29. februára 1996; Odporúčanie Parlamentného zhromaždenia Rady Európy č. 1412 z roku 1999 o ilegálnych aktivitách siekt).

Vzhľadom na poslanie ÚVŠC a z neho vyplývajúci dominantne nekomerčný (neziskový) charakter distribúcie výstupov činnosti, predovšetkým formou všeobecne dostupných informácií (aj na báze zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám), je len prirodzené, že financovanie jeho činnosti zabezpečuje štát a ÚVŠC nemá v podstate relevantné mimorozpočtové zdroje.

Určité tržby ÚVŠC nadobudol predajom vlastných publikácií – priamym alebo komisionálnym – s priemernou návratnosťou 80%. Vydavateľská činnosť takto predstavuje prakticky jediný väčší zdroj mimorozpočtových príjmov ÚVŠC, ale jej produkty sú súčasne aj najvýraznejším a najreprezentatívnejším odborným výstupom pracoviska, dostupným odbornej i širokej verejnosti, poskytujúcim aktuálne poznatky z vedných disciplín súvisiacich s predmetom nášho výskumu, tak zo Slovenska ako aj zo zahraničia.

Na základe hodnotení činnosti ÚVŠC (polročných a výročných) možno uviesť tieto závery:

1. ÚVŠC plní svoje poslanie v rozsahu zodpovedajúcom odbornému potenciálu pracoviska, technickým podmienkam i výške poskytnutého štátneho príspevku – a to i napriek neúplnému stavu pracovníkov od konca roku 1998 (jeden pracovník bol uvoľnený na výkon verejnej funkcie), vďaka maximálnemu nasadeniu pracovného tímu a jeho schopnosti získať pre spoluprácu externých odborníkov

doma i v zahraničí (účastou a prednáškami na našich konferenciách, kolokviách alebo vypracovaním odborných článkov do našich publikácií).

2. Kvalita a odborná úroveň vykonávaných činností je daná sústavne sa zlepšujúcou odbornou úrovňou zamestnancov, spolupracujúcich subjektov, ako aj zvyšovaním úrovne technického vybavenia pracoviska.

Pre úspešné plnenie cieľov a úloh organizácie je nevyhnutné podporovať spracovávanie poznatkov a skúseností z činnosti podobných inštitúcií v zahraničí a zabezpečovať ich realizáciu v našich podmienkach.

## **9. Hlavné skupiny užívateľov výstupov organizácie**

Odborné výstupy Ústavu pre vzťahy štátu a cirkví – analýzy, posudky, stanoviská – sú určené predovšetkým MK SR ako zriaďovateľovi, ktorý ich ďalej využíva v rámci svojej pôsobnosti pri výkone cirkevnej politiky štátu. Ďalšími užívateľmi sú ostatné ústredné orgány štátnej správy, z nich najmä Ministerstvo vnútra SR, ďalej Úrad vlády SR, Ministerstvo zahraničných vecí SR, Ministerstvo obrany SR, Národná rada SR, Kancelária prezidenta SR, Prezídium Policajného zboru, tlačové a elektronické médiá, ústredia cirkví a náboženských spoločností, inštitúcie štátneho i neštátneho sektora, univerzity, stredné a základné školy, odborná a laická verejnosť – a predovšetkým občania.

Odborné konzultácie a poradenské služby v oblasti pôsobenia najmä nových náboženských smerov poskytujeme bezplatne, čo využívajú predovšetkým študenti pri písaní svojich diplomových a dizertačných prác na témy v našej pôsobnosti. Existencia Ústavu pre vzťahy štátu a cirkví v Bratislave ako jedinej štátnej inštitúcie tohto zamerania v SR je dôležitá najmä z toho hľadiska, že občania, ktorí prídu v istom období svojho života do styku s náboženským násilím a závislosťou, v dôsledku čoho stratia svojich príbuzných, priateľov, či známych, by boli odkázaní na nečinnosť s ťažkými psychickými následkami, s pocitom krivdy a bezmocnosti. ÚVŠC v týchto prípadoch neraz poskytol konkrétnu a účinnú pomoc. Systematicky sa usiluje budovať sieť spolupracovníkov z oblasti pomáhajúcich profesií, aby sa kvalitatívna úroveň tejto špecifickej služby občanom neustále zvyšovala.

Edičné projekty sú určené religionistom, teológom, sociológom, psychológom, politológom a ďalším odborníkom, ako aj žurnalistom a širokej verejnosti. Pravidelným, už tradičným výstupom je ústavná ročenka, ktorá obsahuje prehľad najdôležitejších cirkevnopolitických udalostí doma i v zahraničí a štúdie venujúce sa aktuálnym otázkam a rozličným aspektom skúmanej problematiky.

Informácie o poslaní, kontaktoch a aktivitách ÚVŠC možno získať na našej webovej stránke [www.duch.sk](http://www.duch.sk).

Bratislava, dňa 18. 2. 2004

ThLic. Michaela Moravčíková  
riaditeľka

Príloha: Hodnotenie činnosti a hospodárenia za rok 2004